

„És”

Időpont: 1951. november 8. Teológiai Akadémia tanévnyitó istentisztelete

Helyszín: Budapest

Alapige: 1Tim 4,16

Gondot viselj magadról és a tudományról; maradj meg azokban; mert ezt cselekedvén, mind magadat megtartod, mind a te hallgatóidat.

Vannak dolgok, amiket Isten egybeszerkesztett. Az a parancs, hogy amit Isten egybeszerkesztett, ember azt el ne válassza, arra enged következtetni, hogy amiket Isten egybekapcsol, azt az ember szereti elválasztani. Felesleges volna ugyanis ilyen tilalom akkor, ha az ember készséges engedelmességgel igent mondva az Isten rendjére, vállalná együtt azt, amit Isten egybeszerkesztett. Talán az az oka az ember renitens magatartásának, hogy nehezen bírja a fegyelmet, s szabadsága korlátozásának érez minden rajta kívülről jövő életrendet.

Isten igéjében az „és” szócska szokta egymás mellé rendelni a dolgokat, az ember szótárában az „és” helyett a „de” választja el ugyanazokat egymástól.

A felolvasott ígét Pál olyan valakinek írta, aki ugyan benne van már a lelkipásztori szolgálatban, de a maga véleménye és az apostol intelmei szerint is még mindig csak készül a szolgálatra.

Ebben az igében a következők vannak egybekötve:

- magad és a tudomány
- magad és a te hallgatóid.

A második esetben magyar fordításunkban nem az „és” szócska van ugyan magyarosság okából, de az eredeti szövegben ott is ezt a szócskát írja Pál.

I. Magad és a tudomány

Isten rendje szerint tehát a tudomány hozzátartozik a lelkészi szolgálathoz. A tudomány nem pótolja ugyan a hitet, de a hit sem pótolja a tudományt. A tudomány nélkül való hit szektába vezet, a hit nélkül való tudomány meddő, melynek nincsenek gyümölcsei. Persze nem akármilyen tudományról van itt szó. Az a tudomány, melyet Pál Timótheus lelkére köt, a pásztori levelekben az egészséges tant, Krisztus tanítását, az evangéliumot jelenti.

Ez a tudomány tehát tartalmilag kötött. Kötí az ige, mint kijelentés és hitvallásaink, amelyektől eltérni lehet ugyan, de akkor az egyházban bent maradni erkölcsi lehetetlenség. Ez a kötöttség nem jelenti a teológia tudománytalanságát. Az ige egzegézisének, a mozaik jellegű kijelentés rendszerének, a kérdések történeti távlatában látásának, az evangélium továbbadásának nemcsak eszközeiben és munkamódszereiben kell tudományosnak lenniük, hanem a problémák felvetésének bátorságában is.

Ez a tudomány azonban nem függetleníthető az ember egzisztenciájától. Más tudományt is nehéz úgy művelni, hogy az ember csupán értelmileg van érdekelve benne, egzisztenciálisan azonban nem. A teológiának ez az önmagáért való művelése azonban az egyházban megengedhetetlen. Ez a magatartás szét akarja választani azt, amit Isten egybeszerkesztett, a teológust és a teológiát, engem magamat és a tudományt. A professzorok sem elégedhetnek meg tehát ismeretek közlésével, hanem a tudomány művelése közben kell tudniuk hitbéli személyes döntéseket provokálni a teológusokból, s a teológusokban is tudományá kell válnia a hitvallásnak és hitvallássá a tudománynak.

II. A második, amit Isten az igében egybeszerkesztett, magad és a te hallgatóid.

Az igazi tudomány nem vonatkozik el az embertől. Az emberért van. Ez szünteti meg a tudomány elefántcsonttoronyba zárkozó gögös elbizakodottságát, s teszi szolgálattá a földön. Ebben a vonatkozásban tehát a legelméletibb tudomány is gyakorlati tudomány.

A teológiának sem szabad erről elfeledkeznie. A teológia ne féljen attól, hogy a tudomány alapkérdéseivel nem törődő s csak a lelkeszi szolgálat mesterfogásaira tanító szemináriummal száll alá életszintje, ha munkájában szem előtt tartja, hogy a teológia az egyházért, az egyház életéért és az élő egyházért van. A professzorok ne feledkezzenek meg arról, hogy a katedra alatt ülő hallgatóik nem csupán oklevelet szerezni óhajtó ifjak, hanem bűneikkel küszködő, Isten kegyelmére rászoruló, az evangéliumra éhes lelkek, kiknek nem csupán a tudományáért, hanem a szolgálatra való alkalmasságukért és üdvösségükért is felelősek. Tudjanak ezért tudósok és pásztorok lenni egy személyben. Nem lesz kevesebb a tekintélyük, ha a katedra magasságából alászállva együtt viaskodnak hallgatóikkal a szív keresztyénségéért, és csak nagyobb lesz a tudományuk, ha az evangéliumnak az egyes ember életében való vetületét közvetlen szolgálatban szemlélhetik.

A hallgatóknak nem szabad elfelejteniük, hogy amit hallgatnak, azt ők sem csupán a maguk számára hallgatják. Nekik is vannak hallgatóik már most. Az ifjúságot nemcsak a professzorok tanítják és nevelik, hanem az ifjúság tagjai egymást is tanítják és nevelik. Az egyik a másik számára lehet áldás és lehet átok is. Ne felejtse el az ifjúság, hogy abból a kölcsönhatásból, amelyet egyik teológus a másikra gyakorol, nem csupán egy teológustárs életében születhetik egy egész életre szóló áldás, hanem ezzel együtt a gyülekezetre s az egyházra nézve is történhetik nagy dolog. Az a rontás pedig, amelyet a másik lelkén végez, nem csupán egy embert, hanem egy gyülekezetet s az egyházat is megkárosítja.

Ne felejtkezzék el az ifjúság arról sem, hogy mikor ők még a teológia padjaiban ülnek, már készen van számukra valahol egy nyáj, melynek ők lesznek a pásztorai; egy templom, melynek ők lesznek majd a szolgálói Isten üdvtervének szolgálatában, mert a lelkipásztori feladat elsősorban Isten azon akaratának szolgálata, mellyel ő azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és az igazság ismeretére eljusson (1Tim 2,4).

III. Isten országában nem csak az a fontos, hogy az Isten által egymás mellé rendelt dolgok egymás mellett maradjanak meg, s közülük egy se hanyagoltassék el, s egy se kerüljön túlsúlyba a másikkal szemben. Az is fontos, hogy a sorrend mégis megmaradjon. A sorrend pedig az igében nem ez: a tudomány és magad, vagy: a te hallgatóid és magad, hanem ez: magad és a tudomány, magad és a te hallgatóid. Az üdvösség rendjében ez a fontossági sorrend.

Nem függetleníthetem tehát szolgálatomat önmagamtól, s ami akár mint tudomány, akár mint egyházi szolgálat jelentkezik életemben, annak először mind a saját szívemen kell keresztülmennie. Pál az efézusi véneknek is ezt mondta: „*Viseljetez gondot magatokról és az egész nyájról*” (ApCsel 20,28); s a filippi börtönörnek is így hirdeti az evangéliumot: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házad népe*” (ApCsel 16,31). Ezért kell, hogy a teológia ne csupán a tudomány csarnoka legyen, hanem a Szentlélek műhelye, azé a Szentléleké, aki egyrészt elvezérel minket minden igazságra (Jn 16,13), másrészt pedig formálja azt az új embert, aki istenfiúsága tudatában tudja boldogan kiáltani Isten, Atyám! (Gal 4,6)

IV. Az ige szerint minderre gondot kell viselni, s mindebben meg kell maradni.

Gondot viselni arra kell, ami veszedelemben forog. Megmaradni pedig ott kell, ahol az emberi állhatatlanság könnyen bekövetkezik. „*Gondot viselj mindezekre*”, ez azt jelenti az eredeti szöveg szerint, hogy ragaszkodj hozzá, időzz mellette, ne sajnáld rá az időt, használj ki azt, figyelj rá.

A „*maradj meg*” azonban nem statikus állapotot jelöl, hanem céltudatos aktivitást, célegyenest előre való kitartó futást.

Ez az ige üzenete a munkáját új helyen megkezdő teológiánk számára, professzoroknak éppúgy, mint hallgatóknak, de velük együtt a teológiáért és benne az egyház jövőjéért felelősséggel terhelt egyháznak is: „*Gondot viselj magadról és a tudományról; maradj meg azokban, mert ezt cselekedvén, mind magadat megtartod, mind a te hallgatóidat*”.

Ámen